

Asia: VN/28583/2020

Oikeusministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eräiden lakien valitustietä koskevan sääntelyn ja eräiden teknisten seikkojen päivittämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

OIKEUSMINISTERIÖN LAUSUMAPYYNTÖ LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI ERÄIDEN LAKIEN VALITUSTIETÄ KOSKEVAN SÄÄNTELYN JA ERÄIDEN TEKNISTEN SEIKKOJEN PÄIVITTÄMISEKSI

Aluksi

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa ministeriössä virkatyönä valmistellusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden lakien valitustietä koskevan sääntelyn ja eräiden teknisten seikkojen päivittämiseksi.

Korkein oikeus pitää perusteltuna ja oikeustilaa selkiyttävänä luonnoksen mukaista esitystä eri hallinnonalojen erityislakien muutoksenhakusääntelyn muuttamisesta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (hallintoprosessilaki) pääsäännön mukaiseksi. Muutokset vahvistavat korkeimman hallinto-oikeuden asemaa valituslupatuomioistuimena.

Tuomioistuinlain ehdotetut muutokset

Luonnoksessa esitetään tuomioistuinlain 23 luvun 2 §:n mukaista tuomarille annettavaa kirjallista varoitusta ja saman luvun 3 §:n mukaista virantoimituksesta pidättämistä koskevia säännöksiä muutettavaksi vastaamaan hallintoprosessilain pääsääntöä. Tämän mukaisesti tuomarin kirjallista varoitusta ja virantoimituksesta pidättämistä koskeviin muihin kuin korkeimman oikeuden tai

korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin haettaisiin ensi asteessa muutosta alueelliselta hallinto-oikeudelta. Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa.

Luonnoksessa esitetty sääntelyn muutos johtaisi siihen, että jatkossa kärjäoikeuksien, hovioikeuksien ja työtuomioistuimen päällikön tuomarille antamasta kirjallisesta varoituksesta ja näiden tuomioistuinten päättämästä virantoimituksesta pidättämisestä haettaisiin muutosta alueelliselta hallinto-oikeudelta ja edelleen korkeimmalta hallinto-oikeudelta, jos tämä myöntää valitusluvan.

Ehdotettuja muutoksia on perusteltu sillä, että voimassa oleva sääntely ei ole hallintoprosessilain pääsäännön mukainen sekä sillä, että muutkin virkamiesoikeudelliset asiat käsitellään hallintotuomioistuimissa. Ehdotetun sääntelyn todetaan turvaavan tuomareiden riippumatonta asemaa ja sen on arvioitu vaikuttavan oikeudenkäyntimaksuja ja -kuluja yhtenäistävasti. Perusteluissa on todettu, että virkarikosasioitakaan ei käsitellä asianomaisen tuomioistuinlinjan sisällä. Ylimpiä tuomioistuimia koskevaa erityissääntelyä muutoksenhaussa on kuitenkin pidetty edelleen oikeusastesystematiikan perusteella asianmukaisena.

Perustuslakivaliokunnan rikoslain eräiden säännösten sekä valtion virkamieslain muuttamisesta antaman säätämisyjärjestyslausunnon (PeVL 36/2008 vp) mukaisesti on sittemmin myös 1.1.2017 voimaan tullessa tuomioistuinlaissa säädetty tuomarille annettavaa kirjallista varoitusta sekä virantoimituksesta pidättämistä koskeva muutoksenhaku toteutettavaksi saman tuomioistuinlinjan sisällä siten, että kärjäoikeuden laamannin tai kärjäoikeuden päätökseen haetaan muutosta hovioikeudelta ja hovioikeuden presidentin tai hovioikeuden ja työtuomioistuimen presidentin tai työtuomioistuimen päätökseen korkeimmalta oikeudelta. Hallinto-oikeuden, markkinaoikeuden ja vakuutusosituksen ylituomarin tai näiden tuomioistuinten päätökseen muutosta haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus käsittelevät sanottuja päätöksiään koskevat valitukset täysistunnossa.

Korkein oikeus toteaa, että tuomioistuinlaissa varoitusta ja virantoimituksesta pidättämistä koskeva muutoksenhaku on säädetty tapahtuvaksi edellä todetuin tavoin tuomioistuinlinjojen sisällä. Tältä osin kysymys on vasta vähän aikaa sitten säädetyistä lainsäädännöistä, jossa omaksutun systematiikan muuttamista tulisi tuomarin asemaan ja virkavastuuseen liittyvien kysymysten periaatteellisen merkityksen vuoksi harkita perusteellisesti ja muutokset valmistella laajapohjaisesti. Luonnoksen mukainen esitys, jonka mukaan myös yleisten tuomioistuinten tuomarille annettavaa kirjallista varoitusta tai virantoimituksesta pidättämistä koskeviin päätöksiin haettaisiin muutosta hallintoprosessilain mukaisessa järjestyksessä hallintotuomioistuimilta eikä enää oikeudenkäymiskaaren järjestyksessä yleisten tuomioistuinten tuomioistuinlinjassa, ei rinnastu muihin luonnoksen mukaisiin, muutoksenhakusääntelyn teknisluontoista ajantasaistamista koskeviin esityksiin.

Edellä mainituista syistä korkein oikeus ei pidä aiheellisena, että tämän luonnoksen pohjalta ryhdyttäisiin muuttamaan tuomioistuinlaissa omaksuttua sääntelyä.

Korkein oikeus

Tatu Leppänen

Presidentti

Wilhelm Norrman

Kansliapäällikkö

Esittely täysistunnossa 16.12.2021

Läsnä

Presidentti Leppänen sekä oikeusneuvokset Häyhä, Jokela, Sippo, Koponen, Kantor, Huovila, Antila, Hirvelä, Uusitalo, Engstrand, Ilveskero, Mäkelä, Tammi-Salminen, Tapani, Ojala, Guimaraes-Purokoski, Turpeinen

Norrman Wilhelm
Korkein oikeus